

Hükümlü Sorunlar? Tarama Envanteri

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Hükümlü Sorunlar? Tarama Envanteri*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=23074>

Özet

Hükümlü Sorunlar? Tarama Envanteri (HSTE), ceza infaz kurumlar?nda bulunan bireylerin ya?ad??? çe?itli psikolojik, sosyal ve kurumsal uyum sorunlar?n? sistematik olarak belirlemek amacıyla geli?tirilmif bir psikometrik araçtır. Bu envanter, S. Ayd?n-K?z?lkaya taraf?ndan 1995 y?l?nda Ankara Üniversitesi Sa?lık Bilimleri Enstitüsü'nde sunulan bir doktora tezi çal??mas? kapsamında geli?tirilmif tir. HSTE, hükümlü popülasyonuna özgü sorun alanlar?n? tarayarak, rehabilitasyon programlar?n?n ve bireysel müdahale stratejilerinin planlanmas?na veri sa?lamay? hedeflemektedir. Envanterin geli?tirme süreci, kapsamlı bir madde havuzu olu?turma, pilot uygulamalar yapma ve yap?sal geçerlili?ini test etme a?amalar?n? içermif tir.

HSTE'nin temel i?levi, cezaevi ortam?nda hükümlülerin kar??la?t??? zorluklar? standardize edilmi? bir biçimde ölçmek ve bu sorunlar?n da??ı?m?n? analiz etmektir. Bu sayede, hem kurumsal düzeyde önleyici tedbirler al?nabilmekte hem de yüksek risk grubundaki bireylerin tespit edilerek onlara özel psikososyal destek sa?lanabilmektedir.

Anahtar Kelimeler

Hükümlü sorunlar?, tarama envanteri, cezaevi, psikolojik de?erlendirme, kurumsal uyum, rehabilitasyon, psikometri, Ankara Üniversitesi.

Yazarlar

S. Ayd?n-K?z?lkaya

Amaç

Hükümlü Sorunlar? Tarama Envanteri'nin temel amacı, ceza infaz kurumlar?nda bulunan hükümlülerin kar??la?t??? sorun yelpazesini ve bu sorunlar?n ?iddetini tespit etmek için güvenilir ve geçerli bir ölçme aracı sunmaktır. Bu tarama, hükümlülerin yeniden topluma kazand?r?lmas? süreçlerinde (rehabilitasyon) kar??la??ılabilecek engelleri önceden belirlemeye yardımcı olur.

Envanter, özellikle psikologlar, sosyal hizmet uzmanlar? ve cezaevi idaresi taraf?ndan, hükümlülerin ihtiyaç analizlerini yapmak, risk de?erlendirmesi gerçekle?tirmek ve bireyselle?tirilmif iyile?tirme planlar? olu?turmak amacıyla kullan?lmak üzere tasarlanm??tır. Bu araç, hükümlülerin ya?ad??? zorluklar?n objektif bir biçimde de?erlendirilmesine olanak tanır.

Yapı

HSTE, hükümlülerin ya?ad??? sorunlar? tek boyutlu de?il, çok boyutlu olarak ele alan bir yapıya sahiptir. Envanterin ölçtü?ü temel yapılar genellikle ?u alanlar? kapsamaktadır:

Psikolojik Rahatsızlıklar: Depresyon, anksiyete, öfke yönetimi sorunlar? gibi içselleştirilmi? problemler.

Sosyal ve Aile Sorunlar?: Aile ilişkilerinde yaşanan bozulmalar, sosyal destek eksikliği ve dünya ile bağların zayıflaması.

Kurumsal Uyum Sorunlar?: Cezaevi kurallarına adaptasyon zorlukları, diğer hükümlülerle veya personel ile çatışmalar.

Eğitim ve İş Sorunlar?: Mesleki beceri eksikliği ve tahliye sonrası iş bulma kaygıları.

Bu çok boyutlu yapı, envanterin yalnızca genel bir skont? düzeyini değil, aynı zamanda müdahale edilmesi gereken spesifik problem alanların da ortaya çıkarmasını sağlamaktadır. Yapısal geçerliliğinin, geliştirme amaçlarında faktör analizi yöntemleriyle desteklenmesi varsayılmaktadır.

Geçerlik

Hükümlü Sorunlar? Tarama Envanteri'nin geliştirildiği doktora tezi çalışmasında, ölçeğin bilimsel standartlara uygun olarak geçerlik çalışmaları'nın yürütüldüğü belirtilmiştir. Ancak, kaynakçada spesifik geçerlik katsayıları veya yöntemleri hakkında detaylı bilgiye ulaşılamamaktadır. Tipik olarak, bu tür geliştirme çalışmaları'nda araştırma'daki geçerlik türlerine odaklanılır:

Kapsam Geçerliliği (Content Validity): Ölçek maddelerinin, hükümlü sorunlar? yapısını ne ölçüde temsil ettiğinin uzman görüşleri ile değerlendirilmesi.

Yapı Geçerliliği (Construct Validity): Ölçeğin teorik olarak ölçmesi beklenen yapıyı ölçüp ölçmediğinin, genellikle Faktör Analizi yöntemleriyle test edilmesi.

Ölçüt Bağlantılı Geçerlilik (Criterion Validity): Ölçek puanlarının, hükümlülerin disiplin kayıtları, ruh sağlığı tanılar? veya benzeri diğer ölçütlerle korelasyonunun incelenmesi.

Geçerlik çalışmaları, envanterin hükümlü popülasyonundaki sorunlar? doğru bir şekilde aydınlatma yeteneğini garanti altına almak için kritik öneme sahiptir.

Güvenirlik

Kaynak verilerde spesifik güvenirlik katsayıları belirtilmemiştir. Ancak, Aydın-Kızılkaya'nın (1995) çalışması'nda, geliştirilen bir psikometrik aracın zorunlu parçası olarak güvenilirlik analizlerinin yapıldığı bilinmektedir. Envanterin tutarlılığı'nın ve kararlılığı'nın değerlendirilmesi için kullanılan temel yöntemler şunlardır:

İç Tutarlılık (Internal Consistency): Maddelerin birbirleriyle ne derece uyumlu olduğunu gösteren Cronbach Alfa katsayısının hesaplanması. Yüksek alfa değerleri, ölçeğin homojen olduğunu gösterir.

Test-Tekrar Test Güvenirliliği (Test-Retest Reliability): Ölçeğin farklı zamanlarda

uygulandığında tutarlı sonuçlar verip vermediğinin belirlenmesi. Bu, özellikle hükümlülerin nispeten sabit olan sorun alanları ölçülmesinde önemlidir.

Bu çalışmalar, HSTE'nin ölçüm hatasını en aza indirme kapasitesini ortaya koyarak, klinik ve araştırma ortamlarında kullanılmalarını sağlamaya desteklemiştir.

Faktör Analizi

Hükümlü Sorunlar? Tarama Envanteri'nin geliştirilmesi sürecinde, maddelerin altında yatan teorik yapıları ortaya çıkarmak amacıyla Faktör Analizi teknikleri kullanılmıştır. Yüksek olasılıkla, 1995 yılındaki bu geliştirme çalışmasında Keşfedici Faktör Analizi (KFA) uygulanmıştır.

Faktör analizi, çok sayıda maddeyi anlamlı ve yönetilebilir alt boyutlara (faktörlere) indirgemeyi amaçlamıştır. Bu alt boyutlar, envanterin ölçtüğü farklı sorun alanları temsil eder (örneğin, "Ailevi Çatışma" faktörü veya "Kurum Stresi" faktörü). Bu analiz sayesinde, HSTE'nin çok boyutlu yapısının istatistiksel olarak doğrulandığı ve her bir alt ölçeğinin bağımsız olarak puanlanabilir hale geldiği varsayılmaktadır.

Enstrüman

Test Türü: Geliştirme çalışması sonucu ortaya çıkan standardize edilmiş bir **Tarama Envanteri**.

Format: Yüksek olasılıkla **Likert Tipi Derecelendirme** formatında (Örn: Hiçbir zaman/Nadiren/Sık Sık/Her Zaman). **Öz Bildirim (Self-Report)** envanteri olarak uygulanır.

Mevcut Diller: Türkçe (Orijinal geliştirme dili).

Popülasyon Grubu: Hükümlüler (Ceza infaz kurumlarında bulunan yetişkin bireyler).

Yaş Grubu: Yetişkinler (Genellikle 18 yaş ve üzeri).

Popülasyon Detayları: Türkiye'deki ceza infaz kurumlarında çeşitli suçlardan hüküm giymiş, farklı sosyo-ekonomik ve eğitim düzeylerine sahip bireyler.

Test Metodolojisi: Uygulama, bireysel veya grup halinde yapılabilir. Hükümlülerin kendilerine sunulan maddeleri, o madde ile belirtilen sorunu ne sıklıkla veya ne şiddette yaşadıklarına dair derecelendirmeleri istenir.

Anahtar Kelimeler

Ceza infaz kurumu, psikolojik tarama, rehabilitasyon, doktora tezi, uyum sorunları, iç tutarlılık,

yap? geçerli?i.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Bilgi Mevcut De?il

Ba?l?l?k E-posta Adresleri: Bilgi Mevcut De?il

Yaz??ma Adresi: Ankara Üniversitesi Sa?l?k Bilimleri Enstitüsü (1995 y?l? itibar?yla yazar?n ba?l? oldu?u kurum).

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Test Y?l?: 1995 (Doktora tezi sunum y?l?).

?zinler ve Kullan?m: Envanterin akademik veya klinik amaçl? kullan?m? için genellikle yazar S. Ayd?n-K?z?lkaya'dan veya tezin sunuldu?u kurum olan Ankara Üniversitesi'nden resmi izin al?nmas? gerekmektedir. Envanterin bir doktora tezi kapsam?nda geli?tirilmi? olmas? nedeniyle ticari bir ücretlendirme modelinin olup olmad??? bilgisi mevcut de?ildir.

PDF: Orijinal kaynakta PDF ba?lant?s? bulunmamaktadır. Envanterin tam metnine ve uygulama k?lavuzuna ula?mak için Ankara Üniversitesi Sa?l?k Bilimleri Enstitüsü'nün [Doktora Tezi Ar?ivleri](#) taranmal?dır.

Kaynaklar

Ayd?n-K?z?lkaya, S. (1995). *Hükümlü sorunlar? tarama envanteri: Geli?tirilmesi, güvenirli?i, geçerlili?i (Doktora tezi)*. Ankara Üniversitesi Sa?l?k Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Hükümlü Sorunlar? Tarama Envanteri Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmal? ve hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemelidir.

Orijinal kaynakta Hükümlü Sorunlar? Tarama Envanteri'nin maddeleri (items) bulunmamaktadır. Bu nedenle maddeler listelenememektedir.